

NEVIDNA INVALIDNOST Borut Pogačnik

Vnetja sečil

Uroš Vizovišek in Irena Kalan

Foto: arhiv ILCO/Grega Javornik

Oseb s stomo v življenju in v stiku s temi invalidi, sploh ne vidimo ali opazimo, ker njihovo življenje teče v povsem normalnih tirnicah. Tudi sami se zavedajo, da praktično lahko dosegajo vse življenjske cilje, se udeležujejo športu in rekreaciji. Prav tako lahko uživajo v plavanju.

Kako pa se je spremenilo njihovo življenje po operaciji, ko so dobili stomo, smo že velikokrat tudi pojasnjevali na straneh Sporočevalca in v številnih naših oddajah oseb s tovrstno invalidnostjo. V sredo, **13. maja 2026**, sta o tem obširno spregovorila **Irena Kalan** in **Uroš Vizovišek**. Prva **predsednica Gorenjskega društva Zveze ILCO Slovenije**, drugi pa **predsednik zveze**. Oba imata različni stomi in bolezenska stanja so bili pri njej različna, vendar jima je stoma rešila življenje. Povedala sta, da je v današnjem času medicinska tehnika toliko napredovala, da je mogoče vsakodnevno servisiranje stom z najnovejšimi pripravami lažje. Nekoč pa je bilo združeno tudi z bolečinami pri odstranjevanju vrečk, ki so celo trgale kožo, zaradi neustreznih lepil.

S tovrstnimi oddajami in članki smo v zadnjih 30 letih pomagali pri zmanjševanju stereotipov in predsodkov, kar so pokazali tudi odzivi poslušalk in poslušalcev radia, saj tudi med njimi vsakdo pozna koga, ki že ima **eno od vrst stom**. Na splošno poznamo stomo debelega, tankega črevesja in urinarnega trakta. Vse naše oddaje, so namreč tudi na nek način didaktične, saj ozaveščajo številne javnosti o prisotnosti oseb z različnimi vrstami invalidnosti, kar v teh časih še težko kje srečamo, ker postajajo številni ljudje brez potrebne empatije, kar nenazadnje slišimo in vidimo na političnem parketu.

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete v arhivu Radia Zeleni val: <https://soundcloud.com/radiozelenival/tracks>

O MULTIPLI SKLEROZI S PRVE ROKE

Borut Pogačnik

Barbara Žitnik

Mateja Hren

Foto: osebni arhiv

Multipla skleroza je ena od vrst invalidnosti, pri kateri se lahko srečamo s hudimi težavami v njeni finalni fazi. Kot vemo in poznamo, so pri nekaterih osebah zagoni te bolezni različni in se tudi po jakostih močno razlikujejo. Predstavili smo že ljudi, ki so imeli v življenju morda samo en zagon ali dva, pa vse do tistih, ki so jih imeli več. Spomnimo se tudi časov, ko je bilo na farmacevtskem »tržišču« samo eno zdravilo - **interferon beta**, zdaj pa je **teh proizvodov več** in so tudi za različne starosti.

O vsem tem se bomo v sredini oddaji **Odprta dlan, 20. maja 2026**, pogovarjali s predsednico **grosupeljske podružnice MS** (multiple skleroze) **Barbaro Žitnik**, ki je tudi sama pred leti zbolela ter z njeno kolegico **Matejo Hren**, ki pa je otrok matere z MS. Delovanje te podružnice je zelo živahno, kar smo opazili že lani. Letos pa bomo osvetlili to dogajanje tudi s **psihološkega in sociološkega vidika**, ki sta pomembna tudi z vidika obeh gostji in kar bo tudi rdeča nit oddaje **Odprta dlan**.

Prisluhnite zanimivemu pogovoru in sodelujte s svojimi vprašanji, mnenji in stališči na telefonski številki za stike s poslušalci: **01 786 0 400** v času oddaje, ki bo med **10.30 in 11.15 uro**. Frekvence **Radia Zeleni val** so: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**.

DRUŽABNIŠTVO ZA MLADOLETNE

V **Društvu za kulturo inkluzije** si že vrsto let prizadevamo za **polno vključenost vseh posameznikov v družbo**. Trenutno v okviru EU projekta **Impact4Values** izvajamo pobudo »**Družabništvo za vse**« s sloganom **#TukajSem**.

Kaj je namen naše pobude? Opozoriti želimo na sistemsko izključenost otrok in mladih z **(ne)vidno invalidnostjo** (avtizem, motnje v duševnem razvoju, kombinirane motnje). Naš cilj je, da **družabništvo** postane sistemsko financirana storitev, ki se ne izključuje z drugimi oblikami pomoči (npr. osebno asistenco) in ki je dostopna že mladoletnim osebam. Verjamemo, da pravica do vključenosti ne sme čakati na polnoletnost.

Zakaj vam pišemo prav zdaj? Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (ZSV-L) je bil sprejet, vendar sam po sebi ne bo spremenil ničesar, če ne bodo ustrezno zastavljeni pravilniki. **Trenutno so v javni obravnavi dokumenti**, ki bodo neposredno vplivali na življenje vaših uporabnikov in na vaše delo:

1. **Pravilnik o postopkih vključitve in prenehanja izvajanja storitve podpore v skupnosti** (za odrasle in mladoletne osebe).
2. **Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev.**
3. **Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev** (pomoč družini na domu, socialni servis, institucionalno varstvo, vodenje in varstvo ter podpora v skupnosti). (vir: **Društvo za kulturo inkluzije**)

TEČEM, DA POMAGAM – PRETEKLI IN PREHODILI REKORDNIH 6080 KROGOV! Igor Miljavec

Dogodek je postal tradicionalno športno-rekreativen dan Novogoričanov in širše okolice

Foto: Ana Rojc

Mednarodna, dobrodela, netekmovalna in družabna prireditev **Tečem, da pomagam**, ki jo soorganiziramo Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica, Lions klubi Severne Primorske, Mestna občina Nova Gorica, Center za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Nova Gorica in Javni zavod za šport Nova Gorica, je bila tudi letos v znamenju čudovitega vzdušja, sproščenega druženja vseh generacij in izjemnega rezultata: **več sto udeležencev je v dveh urah preteklo in prehodilo rekordnih 6.080 krogov!** Prireditev je potekala v soboto, 9. maja, od 9.00 do 11.00 ure v Športnem parku Nova Gorica.

Vsa sredstva od pretečenih krogov (podjetja HIT Nova Gorica, Intra lighting in Mastermind Akademija bodo za vsak krog podarili po 50 centov), donacij preko SMS sporočila SLEPI5 na 1919 in donacij na prireditvi, bodo namenjena za **strokovno podporo slepim in slabovidnim otrokom in mladostnikom in njihovim družinam**. Z letos zbranimi sredstvi bo MDSSNG zagotovilo strokovno podporo **16 otrokom in mladostnikom**.

V sklopu prireditve so na stadionu potekale še druge dejavnosti. **Center za krepitev zdravja** je predstavljal svoje programe, udeleženci pa so lahko preizkusili Bodystat meritev, ki omogoča vpogled v sestavo telesa, od mišične mase, telesne maščobe, vode v telesu vse do osnovne presnove. **Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica** pa je udeležencem omogočilo tek z zavezanimi očmi ter pripravilo poligon za hojo z belo palico. Letošnjo 12. edicijo Tečem, da pomagam sta vodila **Ervin Čurlić** in **Erika Koncut**.

Naj vas spomnimo še, da se v dobrodelnem in športnem duhu ponovno srečamo **6. junija 2026** v Brdih, ko bo pod okriljem Lions kluba Idrija in Lions kluba Dobrovo že petič skupaj z jubilejnim **30. kolesarskim maratonom Junaki vinogradov Kleti Brda** potekala tudi dobrodela akcija **Kolesarim, da pomagam 2026**. V dopoldanskem programu za otroke Mali junaki vinogradov bodo sodelovali tudi nekateri naši najmlajši člani.

DRUŽENJE JE ŽIVLJENJE Katarina Lukešević

V Kranju in Grosupljem je potekalo individualno druženje

Foto: K.B./M.V. – ZIFS 2026

Starejša invalidska populacija se sooča s pomanjkanjem socialnih stikov. **Socialna izolacija** lahko škoduje tvojemu fizičnemu in čustvenemu zdravju, saj so trdne socialne vezi, povezane z boljšim telesnim zdravjem in tudi daljšo življenjsko dobo posameznika. S programom **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja** tako šest izvajalcev na terenu redno obiskuje vse svoje uporabnike po Slovenije. Tokrat se je izvajalka Katja individualno družila ob kavi v parku v Kranju s starejšo uporabnico programa. Del druženja so tudi sprehodi, na katerega sta se odpravili uporabnica programa in izvajalka Marija.

OBISK Z MADŽARSKE Mateja Kovačič Šubic

Dorka Királyhídi

Foto: Združenje DLAN

V okviru projekta **Erasmus+** je bila v Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN vabljen izjemna strokovnjakinja **Dorka Királyhídi** iz Siketvakok Országos Egyesülete iz Madžarske, ki ima bogate izkušnje na področju **tolmačenja za osebe z gluhoslepoto**. Hkrati je tudi izjemna učiteljica in trenerka za tolmače za osebe z gluhoslepoto. V okviru njenega obiska v **Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN** izvajamo usposabljanje za zaposlene sodelavce, tolmače in prostovoljce z namenom krepitve kompetenc in razvoja stroke na področju tolmačenja za osebe z gluhoslepoto.

KONCERT OB 30-LETNICI DRUŠTVA ŠTUDENTOV INVALIDOV SLOVENIJE

Katarina Lukešević

Druženje s študenti invalidi

Foto: DSIS

Druženje ob **30. obletnici Društva študentov invalidov Slovenije** bo potekalo jutri, **19. maja 2026**, s pričetkom ob 17.30 uri v **Študentskem kampusu v Ljubljani**. Če si želite preživeti večer v družbi prijateljev in dobre glasbe, potem pridite na **brezplačno pogostitev in koncert**, ki se bo pričel ob **19.00 uri**. Kot prva bo na oder stopila **Ditka**. Sledil ji bo **Adi Smolar** ob **20.30 uri**, praznovanje pa bo zaključila vedno energična **Tanja Žagar**, ki bo na oder stopila kot zadnja ob **22. uri**. Pridružite se **praznovanju študentov invalidov**, ki uspešno delujejo že 30 let.

DOLGOTRAJNA OSKRBA TUKAJ IN ZDAJ

Simpozij «**Dolgotrajna oskrba tukaj in zdaj**» bo potekal v četrtek, **4. junija 2026**, med **8.00 in 16.00 uro** na **URI Soča**, Linhartova ulica 51, Ljubljana.

Dolgotrajna oskrba danes predstavlja **eno ključnih družbenih vprašanj**, ki zahteva našo pozornost tukaj in zdaj. Zaradi staranja prebivalstva, napredka medicine in daljše življenjske dobe se vse več ljudi znajde v položaju, ko so dalj časa ali trajno odvisni od pomoči drugih. Dolgotrajna oskrba zato zajema celovit nabor ukrepov, storitev in aktivnosti, namenjenih podpori tem posameznikom. Pri tem pa ne gre zgolj za zagotavljanje pomoči, temveč za ohranjanje temeljnih vrednot naše družbe – dostojanstva, samostojnosti človeka ter kakovosti življenja. Srečanje bo priložnost za kritični razmislek o aktualni situaciji v državi.

Prijave sprejemamo do 31. maja 2026 izključno na: <https://www.uri-soca.si/sl/strokovni-dogodki/dolgotrajna-oskrba-tukaj-in-zdaj/> (vir: Organizacijski odbor URI - Soča)

KO JE BILO V PRO BONO AMBULANTI NAJTEŽJE

Borut Pogačnik

Vida Drame Orožim, dr. med.

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Znana slovenska nevrologinja in psihiatrinja **dr. Vida Drame Orožim**, je bila aprila že gostja naše oddaje Odprta dlan. Takrat smo o tem napisali nekaj zanimivih izsečkov iz oddaje. Manj je znano, da je bila tudi **vodja ambulante Pro Bono** v najtežjem obdobju epidemije covid-19, ko je prevzela to delo s strani **dr. Aleksandra Dopliharja**, s katerim pa smo tudi tesno sodelovali, saj smo mu vsak mesec nosili neuporabljena zdravila naših uporabnikov širom Slovenije. Jeseni 2019, še ni bilo ne duha in ne sluha o kakšni epidemiji, ki pa se je pojavila v Sloveniji v marcu 2020. Takrat smo tudi ustanovili Dežurno psihosocialno službo za pomoč in oporo ranljivim skupinam v našem združenju, zdravnica dr. Vida Drame Orožim pa se je morala spoprijeti z enim od trših primerov v svojem življenju, saj je brez prekinitve opravljala svoje delo vse do leta 2023.

Še sama ni dobro vedela, kako je to zdržala. V tistem času so se namreč na vratih ambulante pojavili številni migranti in druge osebe brez zdravstvenega zavarovanja. V Venezueli se je pričelo nasilno obdobje in nekateri državljani te dežele, ki so bili slovenskega porekla, so se vrnili v domovino s svojimi številnimi družinskimi člani, ki pa so našli zdravstveno oskrbo prav pri dr. Drametovi. Položaj je bil tako zaskrbljujoč in tudi nevaren zaradi možnosti okužbe, vendar je zdržala vse te pritiske.

Zdravniška zbornica jo je zato leta 2022 imenovala tudi za **častno članico zbornice**. Njeno delo pa je našlo tudi **ime v medijih**, saj je postala Ime tedna, meseca in leta 2022 na Valu 202 Radia Slovenije.

Čas hitro mineva in skoraj smo že pozabili na težavno obdobje, ki smo ga prav s takimi osebami, kot je dr. Vida Drame Orožim, uspeli prebroditi. Tudi v **Združenju Spominčica-Alzheimer Slovenija** ima danes pomembno vlogo kot **članica strokovnega sveta**, saj je njeno znanje s **področja nevrologije** izjemnega pomena pri razumevanju delovanja možganov oseb z demencami.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- V prehodu zime v pomlad in pomladi v poletje je vse več primerov depresije ter različnih psihičnih težav. Skoraj vsak dan je tudi več klicev tega spektra. Poleg tega pa tudi oseb s kroničnimi boleznimi. Zdaj smo si že tako

blizu, da poznamo, pri nekaterih, zadnje laboratorijske rezultate. Karkoli se že zgodi, vsaka nesreča ali neprijeten dogodek, porajata kup novih vprašanj in nadaljnjih dvomov.

- Več klicateljev v tem letu nas je že opozorilo, da je svetovanje umetne inteligence (UI) lahko tudi zelo nevarno. Ni potrebno posebej poudarjati, da je Slovenija del t.im. Panonskega lonca, ki zajema Madžarsko, srbsko Vojvodino ter hrvaško Slavonijo, kjer so koeficienti samomorilnosti med največjimi v Evropi. Sem gre šteti tudi vzhodni del naše države, kjer so številke med najvišjimi.

Kaj temu botruje, je še vedno uganka? Vrsta suicidologov še ni našla zadovoljivega odgovora. In kaj ima s tem opraviti UI? Žal, kar precej, saj celo svetuje, kako to »manj boleče« storiti! Vedeti namreč moramo, da UI ni nič drugega kot zbir informacij z vseh področij in iz celega sveta. Upoštevati moramo, da to niso človeški možgani, ki premorejo emocije in sposobnost vživljanja v položaj osebe s težavami ali empatije.

Vsak normalen svetovalec s področij človekove osebnosti, ne bi postregel s tovrstnimi nasveti, ampak bi skupaj s svetovancem-stranko, klientom ali pacientom, skušal najti izhod iz krizne situacije, ne pa, da bi jo celo poglobljajal ter predlagal, kar odhod iz življenja...

Zato imajo zdaj veliko dela ameriški organi pregona in sodišča, ko starši, zdaj že pokojnih otrok, vlagajo ovadbe in tožbe proti velikanom - producentom aplikacij tovrstnega »svetovanja«, ki so jim-otrokom in mladostnikom, svetovali takšno rešitev v njihovih težavah, ki jih pač sami niso uspeli znati razrešiti, ampak so pričakovali, da jim bo nekdo, in v tem primeru UI, pomagala preživeti, a jim seveda ni. Ker za to ni usposobljena. To je samo računalniški program – »mrtva stvar«, ki z življenjem praktično nima nič opraviti, razen, da ga lahko skrajša!

30. OBLETNICA USTANOVITVE ZIFS SE BLIŽA Borut Pogačnik

Invalide bolj kot druge skrbijo različne vrste ogroženosti
ZIFS Pridružujejo se pobudi za sodelovanje invalidskih organizacij pri strategiji prilagajanja podnebnim spremembam

»Strategija prilagajanja podnebnim spremembam se nam zdi nujna, je posebno nadzorovanje različnih oblik ogroženosti in pomoč,« je poudaril Borut Pogačnik, predsednik Zdrženja Invalidov Forum Slovenije (ZIFS), ki letos praznuje 30. obletnico. Pridružuje se pobudi Zveze delovnih invalidov Slovenije (ZDIS) in mreže Plan B za Slovenijo nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, da ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOP) pri oblikovanju te strategije, ki jo mora pripraviti do februarja prihodnjega leta, vključiti tudi invalidske organizacije.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

ZIFS ima veliko izkušenj z delovanjem v izrednih razmerah. V teh treh desetletjih smo prebruhali naravne krize, ki so ogrožale življenje invalidne, njihove družine, svoje ter prišleto in jim vedno nudimo doma prisilno pomoč, pravi Pogačnik. Z delovno psihosocialno službo so na vrhuncu krize zaradi covid-19, ki je začela delovati marca 2020, pomagali številni invalidnim, ki so običajne službe odpravljali, prav tako v poplavih leta 2023, organizirali in usklajevali pogovore in obili na terenu.

Največ težav je bilo z dostavo hrane in hrane. V sredini januarja obveščanja smo takoj objavili mobilno številko, ki je od takrat še danes v uporabi. To je 041 381 679. Obvestili smo tudi republiški štab za civilno zaščito in pooblaščenke Sreče Sestna, ki nas je uvrstil med državne organizacije v Sloveniji, na katere se lahko obrne vsi, ki potrebujejo pomoč. Številni so se obrnili na nas po telefoni ali na spletni strani. Pomagali so tudi vodni invalidske vozičke na servise ali obiskati grob svoja ostrirota znanca, saj so imeli dovolilnice za opravljanje teh služb. V veliko oporo jim je bil program Veriga psihosocialne oskrbe in družbeni, ki so ga oblikovali leta 2002, da bi na terenu navezali stike z invalidi in drugimi ranljivimi skupinami. Jasni kriteriji, ki so izpadli iz vseh socialnih mrež. Invalidi tega programa so delo izvajali vsak dan, saj so bile potrebe zelo velike. Invalidi so se izkazali v času poplav avgusta 2023, ko so skupaj odhajali na teren reševati in odpravljati posledice poplav, ki so zajele velik del države, pravi Pogačnik.

Naravne nesreče vedno zahtevajo pomoč drugega, ker si prizadevajo osebe velikokrat ne morejo same pomagati zaradi obsega naravnih, ki jim prepreči. Še bolj so ogroženi invalidi in bolniki, ki se ne morejo pravočasno umakniti z nevarnega območja. Foto: LEON VIDIC

ZIFS ima veliko izkušenj z delovanjem v izrednih razmerah.

- Dostopnost je še brez naravnih nesreč velikokrat katastrofalna.
- Duševna stiska nastane, ko nismo ne moremo izstanovalna do bolnišnice.

Ukinjanje serviso v manjših krajih otežuje življenje. Delovna psihosocialna služba za pomoč in oporo ranljivim skupinam od 20. marca 2020 ni prenehala delovati. Pokazalo se je, da so potrebe invalidov velikokrat različne, da jih ne morejo zadovoljiti druge institucije ali ustanove. Gre za stike za težave z delovnim središčem. Invalide morajo bolj kot druge skrbijo različne vrste ogroženosti, ko postopajo in gledajo kaj se dogaja v zadnjih štirih letih v Evropi, Bliznem in Srednjem vzhodu. Takrat se v njih zgodijo prvine bojazni, s katerimi so se soočili še kdaj sličili. Pristne so posledice zaradi travmatičnih dogodkov, ki so jim bili izpostavljeni v času erozije, naberejo ali poznanje v življenju in so povezane z njihovimi pramožnimi ter velikokrat nezapolnjeni potrebami na različnih področjih,« je poudaril Borut Pogačnik.

Naravne nesreče vedno zahtevajo pomoč drugega, ker si prizadevajo osebe velikokrat ne morejo same pomagati zaradi obsega naravnih, ki jim prepreči. Še bolj so ogroženi invalidi in bolniki, ki se ne morejo pravočasno umakniti z nevarnega območja. Foto: LEON VIDIC

decebrna lani urešen, vendar še ni. Duševna stiska nastane, ko nismo ne moremo od svojega stanovanja ostrirota doma do bolnišnice, zdravstvenega doma, upravne enote, banke, pošte, ker ne obstrajo prilagajati naših pravica ali jih ni na delocelne območju. Ukinjanje tovrstnih serviso v manjših krajih je katastrofalno tudi za podnebne spremembe, saj se ljudje nam več ne naseljujejo in prepuščajo nekdanja poselstva namni in travmatični nesreče,« je poudaril Borut Pogačnik.

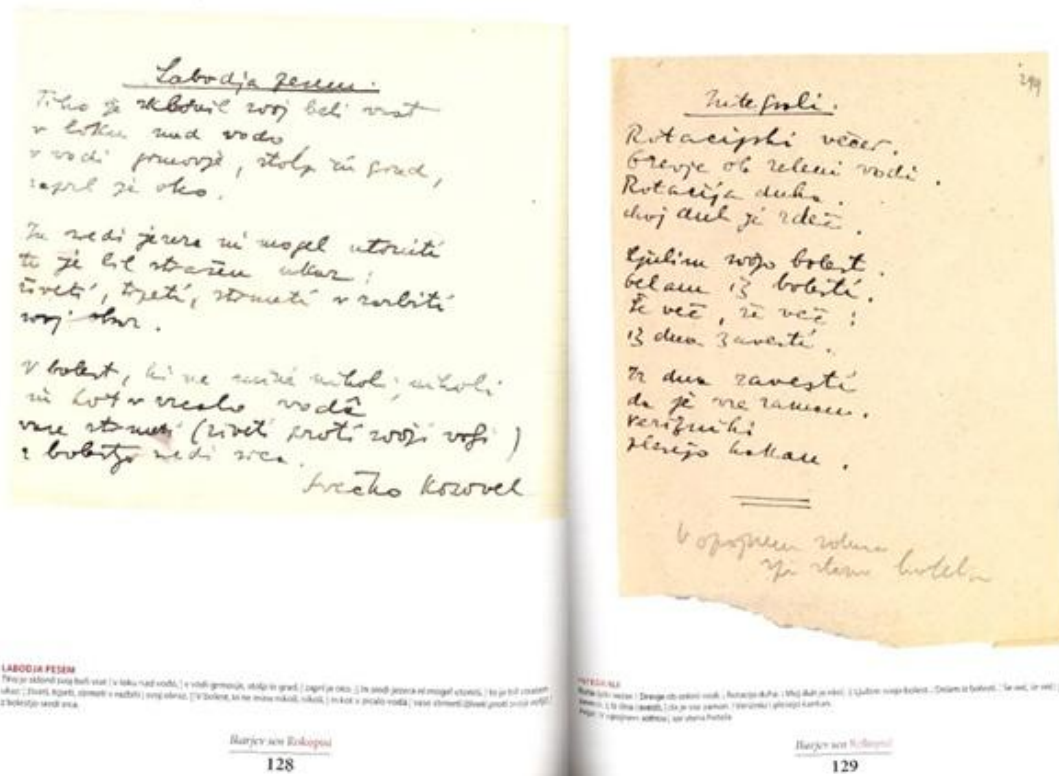
Foto: ZIFS

Delo (9.5.2026)

V soboto, 9. maja 2026, je Delo na strani Aktualno objavilo tudi obširen članek o delovanju **Zdrženja invalidov – Foruma Slovenije (ZIFS)**, ki letos praznuje 30. obletnico. V članku izpod peresa **Andreje Žibret Ifko**, je novinarka opozorila tudi na posebne socialne programe, zlasti pa na Dežurno psihosocialno službo za ranljive skupine, ki se je izkazala v času krize covid-19 in ob poplavih 2023, ob sodelovanju programa Veriga psihosocialne oskrbe in družjenja, ki je stalno delovala na terenu v povezavi z dežurno službo.

V članku tudi piše, kako sta ta dva programa še vedno nosilna programa organizacije ter delujeta vsak dan med 8. in 21. uro na mobilni številki 041 381 679.

KNJIGE VABIJO
POUSTVARJANA INTUICIJA SREČKA KOSOVELA
Borut Pogačnik

Srečko Kosovel – Ikarjev sen: dokumenti, rokopisi, pričevanja (Mladinska knjiga Založba, 2004), stran 128-129 Foto: ZIFS

Kako pomembna je želja po besedi in to po tisti izpisani z roko, ki vijuga po papirju, ki je ogledalo izmuznjeno času, da bi v njem uzrli in zaznali roko, ki piše verze. Nam daje vpogled v gibe in moč, ki je nekoč gnala pesnika k osvajanju pisnega prostora. Ob **100. obletnici smrti** brezčasnega **Srečka Kosovela** je prav, da odstremo vzgibe njegove osebnosti.

Psihologija pisave nam omogoča, da poleg pričevanj sodobnikov, ki pa so tudi že pokojni, oblikujemo sliko in profil umetnika po tolikem času.

Pisava je projekcija notranjih duševnih vzgibov, stanja duha in grafična predstavitev notranjega plesa – izraza energij – libida. Kar zadeva libido sam po sebi, je ta razviden pri Kosovelu iz dinamične, vtisnomočne, ritmične in reliefne pisave. Tudi enakomerno oblikovane spodnje dolžine malih črk govorijo za to. Libido, v Jungovem smislu, govori o vzpostavljanju ravnotežja med naravnim in duhovnim načelom. Psiha o njem ni nekakšna svobodna ptica, ampak je vedno v oblasti zakonov in eden pomembnih je zakon polaritete med duhom in instinkti. Energija teh napetosti med enim in drugimi, pa je prav psihična energija ali libido. Pri pesnikih je to še kako pomembno. Tega pa ne gre razumeti kot nekakšen moralni, estetski ali intelektualni princip. Zavedno je nezavedno si namreč vedno stojita nasproti v kompenzatornem in komplementarnem razmerju. Če zavedno, mogoče kdaj, zavzame za celotno osebnost škodljivo stališče, nezavedno odgovori s psihosomatiko, depresijo, bojznimi in strahom. Duh pa veskozi ustvarja ravnotežje. Občasno potrtost v njegovi pisavi se razodeva v padajočih vrsticah. Na to zavestno ni mogel vplivati.

Za Kosovela bi lahko rekli, da je bil, po C. G. Jungu, predvsem ekstrovertni čustveni tip človeka, kjer pa je bila prisotna tudi intuitivna plat. Morda se zdijo nekatere njegove pesmi introvertne, usmerjene prej navznoter kot navzven, prej v poglobljanje kot v razširjanje, toda usmeritev libida gre v smeri pozitivnega gibanja subjektivnega interesa do objekta, kar koli že to predstavlja. Ekstrovertnost v pisavi se pri njem kaže v poševni legi, dinamičnosti, hitrosti, povezanosti in polnosti. Čustvovanje je usmerjeno na različne objekte in razvidno iz girlandnih-navzgor odprtih ločnih izvedb minuskul m in n, desnopoševnosti, širine in oblosti črk. Zdi se kot da ni meja v prostoru, da je mogoče doseči vse...

Pesnika pa je prav tako spremljala intuicija. Razvidna tudi iz njegovega rokopisa. To ugotavljamo po členovitosti, ki se kaže med besedami, posebni povezavi črk, lahkotnosti in ohlapnosti, ki daje pisavi prostost v pisnem prostoru. Zadnje močno veje iz njegovih pesmi. Intuicija je vedno instinktivno dožemanje kakršnih koli vsebin. Zato je intuicija lahko zelo utemeljena slutnja. In prav to slutnjo je nosil v sebi ves čas. Intuicija odpira vrata nešteti labirintov nezavednega, kjer so vsi odgovori na vsa vprašanja. Ali, kot se je izrazil indijski modrec Prem Rawat, kjer so odgovori brez vprašanj.

Zanimivo je, da se intuitivci vedno nahajajo tam, kjer se ustvarjajo možnosti in stvari, ki obljublajo prihodnost. In tudi nove objekte in poti sprejemajo z veliko interzivnostjo in entuziazmom, da bi se jim kasneje lahko prav tako hitro odrekli zaradi kakšnih novih spoznanj ali prepričanj. Kajti tisti z močno intuicijo, so vedno zvesti le svojemu prepričanju. Svojske izvedbe posamičnih črk in njihovih povezav izpričujejo njegovo samoniklost.

Kosovel nam je v svojih pesmih povedal o sebi praktično vse. Skozi pisavo pa nam govori tukaj in zdaj, kot pisec, ki je bil pripravljen na tveganje, na eksperimentiranje, na to da ga tudi ne razumejo. Pa tudi, da je bil strah pred realnostjo in nujnostjo velik. Da ga je vodil nemir, da si je želel bližine, naslonitve, kar je razvidno iz manj premočrtnih in bolj usločenih linij. Pa tudi, da ga je radovednost vedno znova gnala v spontanost, ki je sicer pritajena v pastoznosti pritiska gibanja peresa po papirju. Inicijativnost pa je bila pri tem visoka, enaka njegovi duhovni gibčnosti, ki jo odseva naglost poteka potez. Izjemna inteligenca je omogočala takšno samoniklost, ki se nam kaže v stilizacijah izvedb črk in ki jo tako uspelo, redko srečujemo pri veliko starejših kot je bil on. Tudi želja po stikih, ki izhaja iz girland, velikosti in poševnosti pisave, je bila močna. Tako po stikih z ljudmi, pa tudi z **materino besedo**. Najti je tudi precejšnje osamljenost in notranjo praznino, ki je nastala, kot je sam opisal to duševno stanje v neki drugi pesmi: »Ničesar nimam in vendar mislim: vse, o vse bi vam moral dati!« V pisavi pa se to kaže kot močnejša členovitost, kot včasih premočan razmak med besedami napram razmaku med vrsticami.

Stopnja izrazne moči in domišljije je visoka, razvidna v polnosti zank v črkah. Vse poganjalne lastnosti neke osebnosti, vključno z visoko storilnostjo in zmožnostjo razvoja, ki jih odseva izjemen ritem in dinamika rokopisa, pa je nenadoma presekala smrt. Zato je nekako padel v stanje umiranja. Kajti v pesnikovi pisavi ni mogoče odkriti prav ničesar, kar bi govorilo o kaki kronični bolezni šibkosti imunskega sistema, ali podobno. Le nekoliko otožnosti in izgubo energije je videti tudi v predstavljenem zapisu. Meningitis pa, ki mu je podlegel, je bil takrat še neozdravljiv.

VEVERIČEK POSEBNE SORTE V ZNAKOVNEM JEZIKU

Maja Rožac Mihovec

Delo Svetlane Makarovič

Foto: Združenje DLAN

V Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN v okviru projekta **Dlan bere 2**, ki ga financira **Ministrstvo za kulturo**, smo tokrat predstavili delo **Svetlane Makarovič**. Spoznali smo njeno delo **Veveriček posebne sorte**, ki na pretanjen in ganljiv način odpira pomembne teme inkluzije, sprejemanja drugačnosti in iskanja lastne vrednosti. Zgodba govori o

poškodovanem veвериčku, ki kljub omejitvam ne obupa, temveč najde nov smisel v življenju – začne pripovedovati zgodbe in postane vir modrosti za druge.

Posebno pozornost smo namenili **dostopnosti**, saj je bila zgodba predstavljena tudi v **slovenskem znakovnem jeziku in individualno v jeziku gluhoslepih**. Na ta način smo jo približali našim uporabnikom ter spodbudili enakovredno vključevanje v kulturne vsebine. Projekt *Dlan bere 2* tako nadaljuje svoje poslanstvo – približevati literaturo vsem in poudarjati pomen dostopne ter vključujoče kulture.

KOŠARKA V HALI TIVOLI Drago Perko

Ekipa Paraspport Slovenia

Foto: Liga NLB Wheel

V soboto, **23. maja 2026**, bo ob **19. uri** v **Hali Tivoli** v Ljubljani potekal veliki **finale Lige NLB Wheel v košarki na vozičkih**, v katerem bo nastopila **slovenska ekipa Paraspport Slovenia**. Finalni turnir soorganizirata Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite in Zveza paraplegikov Slovenije.

Vljudno vas vabimo k medijski podpori dogodka ter k promociji parašporta. Z vašo pomočjo želimo v Hali Tivoli zbrati čim več gledalcev in podpornikov. Igralci slovenske ekipe so na voljo za izjave, vsak izmed njih pa nosi svojo edinstveno športno in življenjsko zgodbo.

Vstopnice za dogodek so brezplačne, vendar jih je zaradi organizacije potrebno prevzeti preko spletne povezave: <https://www.eventbrite.de/e/finale-lige-nlb-wheel-v-kosarki-na-vozickih-tickets-1987599347152>

Med gledalci bomo v sodelovanju z organizatorji izžrebali tudi **nagrado – vikend paket v Termah Čatež** za enega izmed obiskovalcev, ki si bo finale ogledal v živo.

Liga NLB Wheel je regionalno tekmovanje, ki združuje šest klubov iz štirih držav (Slovenija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška in Črna gora). V sezoni 2025/26 nastopajo: KIK Una Sana, KIK Zmaj, Paraspport Croatia, KK OSI Paramont, Paraspport Slovenia in KKI Vrbas. Naslov branijo slovenski predstavniki Paraspport Slovenia, najuspešnejši klub v zgodovini lige pa ostaja KKI Vrbas z osmimi naslovi. Liga tudi letos poteka po turnirskem sistemu. Redni del so sestavljali štiri turnirji (Podgorica, Zagreb, Gradačac in Bihać), sledil je polfinalni turnir v Banja Luki. Sezona se bo zaključila s finalnim turnirjem v Ljubljani, kjer bodo odigrane tekme za 1., 3. in 5. mesto.

Tekmovanje organizira Zveza paraplegikov Slovenije ob podpori partnerjev NLB d.d., Bauerfeind Slovenija in TIK d.d., ki pomembno prispevajo k razvoju in prepoznavnosti košarke na vozičkih v regiji.

NEPRIDIPRAVI PAPEŽ Zoran Radonjić »Žonki«

»V noči od 10. na 11. avgust leta 1492 pa je bil za papeža izvoljen po vsem mestu znani vlačugar **Rodrigo Borgia**. Privzel si je ime **Aleksander VI**. Čeprav je svojo izvolitev dosegel s številnimi podkupninami, je bila vendarle zakonita.

Rodrigo Borgia se je rodil leta 1430 v španskem mestu Valencia. Njegov stric **Kalist III.** ga je imenoval za kardinala in vicekanclerja rimske Cerkve. Veljal je za najbogatejšega kardinala svojega časa. 62-letni Rodrigo je bil ob izvolitvi za papeža že oče sedmih otrok, po izvolitvi pa sta se mu rodila še dva. Med njegovimi otroki je bil znan **predvsem Cezar Borgia**, prava »demonško-zločinska« narava. Bil je brutalen, vladoželjen, egoističen, krut in uspešen. Pravi knez v duhu Machiavelija. Njegov oče mu je zaupal nalogo, da papeško državo popolnoma podredi družini Borgia. Pri uresničevanju tega namena se ni ustrašil nobenega zločina. Neki Benečan je v tem času poročal domov: »Vsako mesto trepeta pred knezom.« Cezar Borgia je bil vojvoda Valencije in Romagne, kajti papež je vse svoje otroke postavil na vplivna mesta.« (Josef Holzer: Zgodovina cerkve v stotih slikah, Družina, Ljubljana 1995, str. 238.)

IZ LAŠKEGA Z MEDALJO Drago Perko

Andreja Dolinar

Foto: Sportida

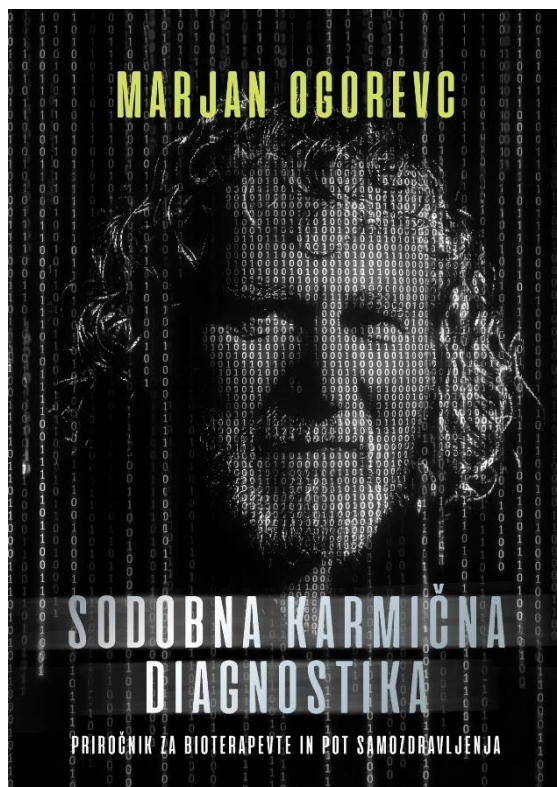
V Laškem se je v soboto, 9. maja, s slavnostnim zaključkom končal turnir **ITTF World Para Challenger**, ki je potekal v okviru 21. izvedbe **I Feel Slovenia Open Thermana Laško**. Tekmovanje je potekalo med **5. in 9. majem**, udeležilo pa se ga je 336 igralcev in 151 spremljevalcev iz 45 držav. Najuspešnejši državi turnirja sta bili Južna Koreja z devetimi zlatimi medaljami in Kitajska s sedmimi zlatimi medaljami, ostale države pa so osvojile manjše število najvišjih odličij.

Slovenija je na domačem turnirju dosegla tudi vidno uvrstitev, saj je **bronasto medaljo** v dvojicah osvojila **Andreja Dolinar**. Medalje so podelili **Damijan Lazar**, predsednik organizacijskega odbora, **Grega Dolinar**, tehnični direktor, in **Tomas Varga**, ITTF tekmovalni direktor.

»Boj za finale je bil težak. Sva pa naredili veliko nepotrebnih napak. V prvem setu jaz, v drugem setu moja sotekmovalka, tretji set je vedno loterija. Tako kot na vsakem turnirju, na katerega prideš, ni važno, ali si peti, šesti ali deseti – važne so medalje. Vsi vidijo samo medaljo. Moram reči, da je v ženski konkurenci to morda malo lažje kot v

moški, ampak kakršnakoli medalja je, mi pomeni veliko. To je nagrada za trud, za vse treninge, vse ure preživete v dvorani - da niso bile zaman. Vesela sem te medalje. Imava dobro iztočnico za elitni turnir,« je po koncu turnirja povedala Andreja Dolinar, ki je v dvojicah nastopila v paru s Finko Aino Tapola.

MARJAN OGOREVC PREDSTAVLJA NOVO KNJIGO Nataša Kalin

Novost v knjigarni Primus

Foto: Založba Primus

Novo delo enega najprepoznavnejših slovenskih avtorjev s področja karmične diagnostike prinaša sodoben in celosten pogled na človeka, osebno rast ter globlje vzroke življenjskih težav.

Marjan Ogorevc, ki je slovenski prostor pred več kot dvajsetimi leti pomembno zaznamoval s svojo prvo uspešnico o karmični diagnostiki, predstavlja novo knjigo **Sodobna karmična diagnostika**. Avtor jo opisuje kot **svoje življenjsko delo**. V priročniku povezuje starodavne modrosti, alkimistična načela, terapevtsko prakso in sodobne uvide v naravo zavesti. Bralcu ponuja razumljiv sistem za **osebno rast, notranjo preobrazbo** ter delo z globljimi vzroki življenjskih težav.

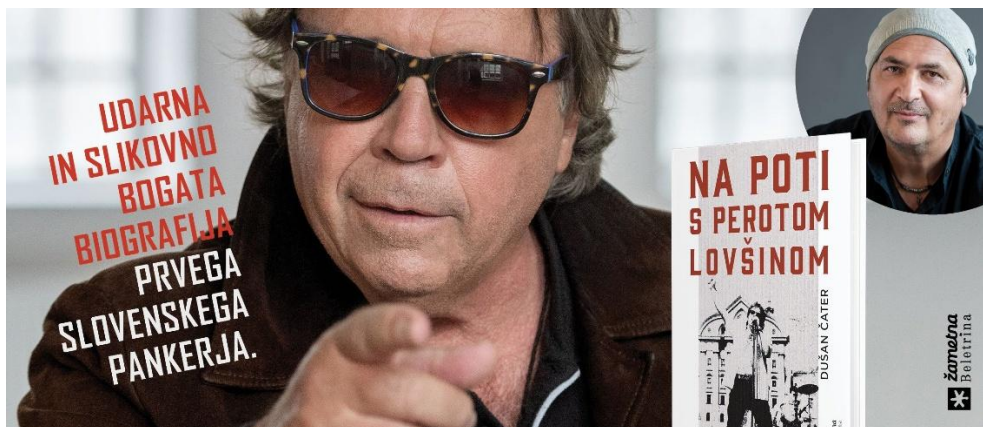
Sodobna karmična diagnostika ni namenjena le terapevtom, temveč tudi vsem, ki želijo bolje razumeti svoje vzorce, odnose, notranje zapise in možnosti zavestnega soustvarjanja življenja. Poseben poudarek knjiga namenja **odgovornosti, etiki in osebni stabilnosti terapevta** ter konkretnim vajam in orodjem za vsakdanjo prakso.

Kot v spremni besedi poudarja **urednica dr. Petra Bole**, knjiga ne obljublja hitrih preobratov, temveč ponuja »**zanesljiv kompas in orodja**, s katerimi lahko začnemo prepoznavati in postopoma mehčati stare zapise našega življenja«.

Marjan Ogorevc je ob izidu knjige na voljo za **izjave, pogovore in intervjuje** o sodobni karmični diagnostiki, osebni transformaciji, odgovornosti terapevtskega dela ter povezovanju znanosti in duhovnosti.

Več informacij o knjigi: <https://www.primus.si/sodobna-karmicna-diagnostika>

PREDSTAVITEV BIOGRAFIJE PRVEGA SLOVENSKEGA PANKERJA Inesa Grobler

Predstavitve biografije prvega slovenskega pankerja

Foto: Beletrina

V torek, **26. maja, ob 12. uri** ste vabljeni na novinarsko konferenco in **predstavitve biografije prvega slovenskega pankerja Na poti s Perotom Lovšinom**, izpod peresa **Dušana Čatra**, ki bo v **kavarni SEM** v Slovenskem etnografskem muzeju, Ljubljana. Svojo prisotnost potrdite na: pr@beletrina.si

Udarne in slikovno bogate biografije prvega slovenskega pankerja.

Na poti s Perotom Lovšinom je biografija in roman ceste v enem. Čater Lovšina od pomladi do pomladi spremlja na koncertih, predavanju, snemanju novega albuma in po zabavah širom Slovenije. V živem, neposrednem slogu popisuje svoje druženje s frontmanom legendarnih Pankrtov in glasbenikom z uspešno, več kot tridesetletno samostojno kariero.

Skozi pogovore in pričevanja Perotovih življenjskih sopotnikov dobimo vpogled v njegov odnos do sveta, značilno drznost in kritičnost, popelje pa nas tudi nazaj v odraščanje v »kodeljevskem šesterokotniku« med zaporom, športnim parkom, vojašnico, norišnico, porodnišnico in mrtvašnico. Spominja se svojih glasbenih začetkov, ljubezni, potovanj, vzame nas s seboj v čas, ko je nastal prvi punk bend pri nas – v čas, ko je dolgcajt še obstajal.

Dušan Čater

Foto: Beletrina

Pisatelj, prevajalec, scenarist in urednik **Dušan Čater** (1968) je izdal romane *Imitacija*, *Patosi*, *Ata je spet pijan*, *B52*, *Ekstradeviško* in *Dežela ZOO*, mladinska romana *Pojdi z mano* in *Ribamož*, zbirke kratke proze *Flash Royal* in *Resnični umori* ter zbirko novel *Džehenem*. Piše scenarije za televizijske oddaje, serije, izvirne igre in filme. Njegova dela so prevedena v več jezikov.

ŠAKAL Jože Primožič*

Šakal

Foto: osebni arhiv

Do jezera pri Njivicah grem vsako jutro. Običajno preko pašnikov imenovanih Lug. To je tudi kraj, kjer dvakrat na leto pristanejoi žerjavi. Skoraj vsak dan pa so tam buškarini, skratka tale Lug poznam »u nulo«. Tako, da me zmoti vsaka podrobnost.

In enkrat se je ta podrobnost izkazala kot žival, še najbolj podobna psu. Pogledam skozi objektiv fotoaparata. Se je že zgodilo, da je tja prišel kak izgubljeni pes, tudi tale bi bil lahko kakšnem Nemški ovčar le vrat ima predlog. Posnamem, povečam na računalniku in pošljem sosedu lovcu. Takoj reakcija: Kje ste posneli tega »Čaglja«. Šakala namreč. Da, kot kaže so skoraj na vseh otokih, tudi na Krku. Lastniki ovc imajo z njimi velike težave, lovci pa jih težko lovijo, ker se čez dan poskrijejo in jih tudi lovski psi ne najdejo. Moja fotografija zaokroži po otoku in takoj vedo vsi lovci zame. Naslednji dan srečam Želimirja. Poglej kaj sem posnel in mi kaže fotografijo šakala. Njemu (samica so rekli lovci) prišla še bliže objektivu.

Šakali so srednje veliki vsejedski sesalci iz rodu Canis, ki vključuje tudi volkove in domačega psa. Medtem ko se je v preteklosti poimenovanje šakál uporabljalo v zvezi s številnimi majhnimi kanidi, se v sodobni uporabi najpogosteje nanaša zgolj na tri vrste: Evrazijski šakal (canis aureus) tudi »zlata šakal«, ki prebiva v Jugovzhodni Evropi in na Jugovzhodu Azije, ter je tesneje povezan z drugimi pripadniki rodu Canis, podsedliški šakal (canis mesomelas) in progasti šakal (Canis adustus) iz podsaharske oz. Južne Afrike. Evrazijski šakál (znanstveno ime Canis aureus), je torej značilen predstavnik družine psov (Canidae), za katero se uporablja tudi poslovenjen izraz »kanidi«. Z drugimi pripadniki te družine, npr. volkom in lisico, ima številne podobne ali celo enake lastnosti.

*Jože Primožič, nekdanji sekretar Sončka – Zveze društev za cerebralno paralizo Slovenije, živi in dela na otoku Krku.

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalce« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Boris Horvat Tihi (ZDGNS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Staša Pust (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)

Izhajanje revije podpirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.